

denne Klausul, har forladt den, har paa Grund af de til denne knyttede store Ulemper (navnlig de stadige Stridigheder om Forstaaelsen af „samme“ eller „tilsvarende“ Ydelse) en Politik baseret paa en saadan Klausul været anset for upraktisk og lidet anbefalelsesværdig.

c) De af en Række Lande trufne *Valutarestriktioner*, der oprindelig havde det Formaal at sikre Landets Mønt, har efterhaanden udviklet sig til at blive et Middel til at regulere Vareomsætningen med Udlandet, et handelspolitisk Instrument.

Den simpleste Form for Valutaregulering er den, hvor Kontrollen — udøvet af Staten eller ved en frivillig Aftale mellem Bankerne — er begrænset til at holde Nationalbanken underrettet om alle Transaktioner med fremmede Deviser og herigennem muliggøre det for Banken at forhindre Spekulationsmanøvrer eller iøvrigt at øve Indflydelse paa Indførslen. Dette System anvendes kun i meget faa Lande (f. Eks. *Norge, Sverige, Italien, Australien, Sydafrika og U. S. A.*).

Hovedparten af Staterne, som har indført en egentlig Valutaordning, gaar imidlertid betydelig videre og begrænser direkte Tilstaaelsen af fremmede Deviser til Importørerne (f. Eks. ved Krav om Valutaattest) og hermed Vareindførslen.

I Almindelighed søger man at influere paa Indførslen og Udførslen efter visse Principer med det Formaal at tilvejebringe en bedre Handelsbalance eller at begunstige enkelte Lande paa Bekostning af andre. Der findes saaledes ofte Bestemmelser om, at der ikke maa gives Deviser til Indførsel af visse Varekategorier (Luksusvarer, „uønskede Varer“), eller om, at Deviserne først og fremmest skal tildeles for „Nødvendighedsvarer“ (f. Eks. i *Tyskland, Estland, Grækenland, Letland, Ungarn* og *visse sydamerikanske Stater*). I *Czekoslovakiet* tager man — ligesom i Danmark — ved Devisetildelingen et vist Hensyn til det tidligere Handelsbalanceforhold. I *Brasilien, Argentina* og *visse Balkanstater* er Forholdet det, at selv om man kan faa Varerne indført, er det ikke muligt at faa Betalingen hjem eller i hvert Fald kun mod Kompensation.

Som ovenfor omtalt kombineres en Devisordning undertiden med andre Foranstaltninger, saaledes med et Licenssystem (f. Eks. *Bulgarien, Czekoslovakiet, Estland, Østrig, Ungarn*) eller med et Kontingenteringssystem (f. Eks. i *Letland og Grækenland*) eller med begge disse Systemer (f. Eks. i *Rumænen*).

S t a t s m o n o p o l for hele Udenrigshandelen findes i *Sovjetrusland*.

I nogle Lande findes Statsmonopol for Indførslen af enkelte Varer. Det er dog sjældent et egentligt Statsmonopol (d. v. s. at Indførslen sker for Statens Regning og Risiko), men Statens Medvirkning er ofte af mere formel Art, saaledes at Indførslen vel finder Sted i Statens eller Statsmonopolets Navn, men iøvrigt for de private Importørers Regning og Risiko. Som ovenfor omtalt under Licenssystemet, maa Ordninger af denne Art nærmest karakteriseres som en Licensordning, og i saa Fald maa der ved Indførslen af de paagældende Varer tages Hensyn til Mestbegunstigelsesforpligtelserne.

Naar der derimod er Tale om et *egentligt Statsmonopol* er det blevet hævdet, at der ikke fra forskellige Landes Side kan stilles berettiget Krav om Mestbegunstigelsesbehandling med Hensyn til Indførsel, idet et Statsmonopol ifølge Sagens Natur — i Lighed med private Importører — maa have fri Dispositionsret med Hensyn til Valget af det Land, hvor det vil købe. I en Række Handelstraktater er der iøvrigt taget et Forbehold i Mestbegunstigelsestilsagnet vedrørende Indførselsforbud og -restriktioner, for saa vidt det drejer sig om Varer, der er Genstand for Statsmonopol.

En Monopolisering af Indførslen af visse Varer kan ogsaa ske paa den Maade, at Staten giver en privat Sammenslutning Eneret paa Indførslen. Den *schweiziske Korncentral* har saaledes Monopol paa Indførslen af Korn til Schweiz. Paa lignende Maade